

A FEJLESZTÉS FŐBB ADATAI

Projekt megnevezése /name of the project	Csillagerőd/Star Fortress	
Telek területe / territory of the plot	49.835	m2
Beépített terület /constructed area	10.054	m2
Zöld terület / green area	35. 505	m2
Bruttó szintterületi mutatóba Beszámítandó alapterület /Total surface	7038	m2
Értékesíthető, bérelhető nettó terület / part for rent or sale	10.081	m2
Építési költség, melyből /Total construction cost	6000	millió HUF
Saját erő/ own resource	állami költségvetés	%
Hitel /loan	-	%
Értékesítésből /from sales	-	
Eladás, bérbeadás állása /sold or rented	kiállítás beköltözött	%
Kivitelezés befejezésekor/ at the end of construction	kiállítás költöztetése	%
1 évvel később/ 1 year later	kiállítás installálása	%

ALAPADATOK

A létesítmény elnevezése és pontos címe: Csillagerőd, Komárom, 2900

A nevező adatai (név, cím, felelős személy, telefon, e-mail)

Városliget Zrt.

1146 Budapest, Dózsa György út 41., Tel.: +36 1 374 3130, office@ligetbudapest.hu

Dr. Gyorgyevics Benedek vezérigazgató

Beruházók adatai (cégnév, cím, felelős személy, telefonszám, e-mail)

Városliget Zrt.

1146 Budapest, Dózsa György út 41., Tel.: +36 1 374 3130, office@ligetbudapest.hu

Dr. Gyorgyevics Benedek vezérigazgató

Tervező, adatai (Cégnév , cím, felelős személy, telefon, e-mail)

Mányi Építészeti Stúdió

1122, Budapest, Határőr út 13/B, Tel.: +36 1 224 7100, +36 1 224 7110,

manyistudio@manyistudio.hu

Mányi István ügyvezető

Kivitelező adatai (Cégnév , cím, felelős személy, telefon, e-mail)

Épkar Zrt.

1149 Budapest, Egressy út 28-30., Tel.: +36 1 422 3550, info@epkar.hu

Szeivolt István vezérigazgató

Fertődi Építő és Szolgáltató Zrt.

9400 Sopron, Ipar krt. 13., Tel: +36-99/511-860, fesz@fesz.hu

Khaut András Ferenc és Kassai Zoltán igazgatósági tagok együttesen

West Hungaria Bau Kft.

2051 Biatorbágy, Vendel Park, Huber u. 1., Tel.: (+36) 23 / 532-730, (+36) 23 / 532-731, whb@whb.hu,

Paár Attila ügyvezető

Üzemeltetők adatai: (Cégnév , cím, felelős személy, telefon, e-mail)

Monostori Erőd Nonprofit Kft., 2900 Komárom, Duna-part Monostori Erőd,
info@erod.hu

Vizeli Csaba ügyvezető

1 AZ INGATLANFEJLESZTÉS CÉLJA ÉS KONCEPCIÓJA

Szépművészeti Múzeum egyedülálló gipszmásolat gyűjteménye - amely az antik vonulatoktól a reneszánsz alkotásokig terjedően reprezentálja a történeti korszakok legjelentősebb műveit - 1946 óta nem látogatható. A gyűjtemény jelentős része a Szépművészeti Múzeum épületében maradt, 1946-tól a nagyközönség elől elzárt Román Csarnokban zsúfolódott méltatlanul elfeledett és romló állapotban. A gyűjtemény, innen, helyhiány miatt kiszorult állománya, szétszóródott az országban (Budapest, Kecskemét, Tata, stb.). A Román Csarnok restaurálásával egyidejűleg a múzeum vezetése a másolat gyűjtemény végleges elhelyezésére kereste a lehetőséget és találta meg azt a **komáromi helyszínen**, a **Csillagerőd** rekonstrukciójának keretében.

A beruházással egy több mint 7000 négyzetméteres **kulturális központ** jött létre, ami interaktív oktatási és ismeretterjesztési feladatokat lát el. Az épületben a Szépművészeti Múzeum hányatott sorsú **gipszmásolati gyűjteményének** csaknem 300 jeles darabja talált otthonra, az antikvitás korától a reneszánszig megidézve a világ szobrászatának kiemelkedő alkotásait. Az intézmény megnyitását követően a látogatók megcsodálhatják majd többek között Verrocchióinak Bartolomeo Colleont és Donatellónak Gattamelatát ábrázoló, több méter magas lovas szobrainak másolatát, csakúgy, mint középkori, valamint reneszánsz síremlékek, vagy a milói Vénusz, a Laokoón szoborcsoport vagy Michelangelo több szobrának másolatát. A kollekció kétségtelenül az ország egyik legtöbb megpróbáltatást kiállt képzőművészeti gyűjteménye volt, amely a 20. század elején azzal a céllal készült, hogy a szobrászat átfogó történetét élethű másolatokon keresztül mutassa be a látogatóknak.

2 ÉPÍTÉSZETI ÉS VÁROSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

2.1 A Csillagerőd története

A Csillagerőd a komáromi erődrendszer egyik tagja. Az erődrendszer az Osztrák-Magyar Monarchia egyik legnagyobb katonai beruházása volt, megépítésekor Közép-Európa legnagyobb katonai komplexumának számított. Ennek egyik fontos eleme, a Csillagerőd - egy korábbi földvár helyén - 1850 és 1871 között épült. Az Osztrák-Magyar Monarchia hadserege laktanyaként és raktárként használta az erődöt, majd 1920 után a Magyar Királyi Honvédség lőszerraktárként működött. A második

világháborút követően rövid ideig internálótábor volt, majd szükséglakásokat alakítottak ki benne, később a helyi ÁFÉSZ tulajdonába került és a cég zöldségraktárként hasznosította a helyiségeit.

2.2 A fejlesztés építészeti és városfejlesztési jelentősége

A rendkívül leromlott állapotú épületegyüttes a rekonstrukciót követően az egész országban egyedülálló kulturális funkciót kapott, otthonra talált benne a Szépművészeti Múzeum hányatott sorsú gipszmásolati gyűjteménye.

A teljes fejlesztés a trianoni határokon belüli Komárom történeti és kulturális identitását erősíti, és jelenős helyszíne lehet az oktatást kiegészítő programoknak, a hazai és nemzetközi, ezen belül a Dunára szerveződő, a római Limes emlékeit felfűző vízi turizmusnak.

3 RÖVID LEÍRÁS A FEJLESZTÉSRŐL

3.1 Az erőd felújítása

A komáromi Csillagerőd felújítását megelőzően a **bécsi katonai archívum**ban megtalálták az épület tervrajzait, ennek köszönhetően - ahol lehetséges volt - az **eredeti állapot**ában állították vissza az erődöt.

Egyrészt a régi épület részek teljes felújítására és a második világháború utáni hozzáépítések eltávolítására került sor. Másrészt az épületegyüttes egy, a monumentális méretű másolatokat befogadására alkalmas csarnokkal bővült. Az építkezés során az erőd műemlék voltának maximálisan tiszteletben tartása mellett a műtárgyak és látogatók igényeit is figyelembe vevő funkciók kaptak helyet.

A rekonstrukció során az alapfeladat az erődépítmények, a belső és a külső erőd, valamint a várárok és a partművek hiteles műemléki rekonstrukciója és bővítése, a megközelítést és a gépkocsi parkolást szolgáló közlekedési műtárgyak létesítése volt. A fejlesztési programot XXI. századi korszerű technikával, szerkezetekkel, szigetelésekkel, energetikai megoldásokkal, klíma és világítástechnikával,

vagyonvédelemmel, biztonságtechnikával valósították meg, a műtárgyvédelem, a közönségszolgálat és a fenntartható fejlesztés követelményei szerint.

Az új, kibővített komplexumban a 21. századi igényeknek megfelelően nemcsak kiállítóterek, hanem vetítő- és előadóterem, múzeumpedagógiai foglalkoztató, múzeumshop és kávézó is helyet kaptak. Az ágyú- és lóállásokat visszaállították történelmi állapotukba, az udvaron pedig egy szabadtéri színpadként is használható területet alakítottak ki.

3.2 A kiállítás

A komáromi Csillagerőd műemléki rekonstrukciója lehetővé tette az egykori gipszgyűjtemény válogatott darabjainak kiállítását. A tárlaton mintegy háromszáz másolat tekinthető meg, az archaikus görög művészettől a 16. századig a szobrászat legismertebb darabjainak gipszöntvényei láthatók egy helyszínen.

A gipszmásolatok több éves restaurálása a művek **komáromi installálásával** fejeződött be. A sok esetben darabokban érkező gipszöntvényeket restaurátorok az erődben állították össze. A legnagyobb kihívást Bartolomeo Colleoni monumentális lovas szobor másolatának a felállítása jelentette. A lovas szobor eredeti talapzatának kópiája egyetlen más gyűjteményben sem lelhető fel. A hosszú évtizedekig a Román Csarnokban szétbontva álló talapzat, ló és lovas összeépítése építészek, belső építészek és restaurátorok összehangolt munkájának az eredményeként valósulhatott meg.

A komáromi kiállítás két nagy egységre osztható. Az egyik rész az **erőd belsejében** lévő egykori laktanya épülete, melyet kiállítóterré alakítottak át. A tárlat másik nagy egysége a **belső udvaron** felépített nagy méretű csarnok.

A régi erőd lineárisan felfűzött térsorának egyik felében az **antik művészet** jelenik meg. Az **archaikus szobrászatra** jellemző frontális ábrázolást olyan ismert szobor másolatán keresztül ismerhetjük meg, mint az athéni Akropoliszon a 19. században feltárt *A borjúvivő*. *Hégészó sírköve* dombormű öntvénye azt a síremlék szobrászatot képviseli, melynek jellegzetes példái Kr. e. 420 és 310 között készültek Athénban.

A **klasszikus görög** alkotásokat a legismertebb szobrászok alkotásai utáni másolatok, így Praxitelész, *Hermész és a gyermek Dionüszosz*, valamint Polükleitoszhoz nyomán készült, *Fejére szalagot kötő ifjú (Apollón?)*, A *Diadumenosz* példázzák. A hellénisztikus művészetet többek között a Louvre közkedvelt szobrának másolata a Méloszi Aphrodité (Milói Vénusz) képviseli. Az antik szobrászatot bemutató rész a római művészet alkotásaival fejeződik be. A hellénisztikus szobrászathoz tartozó közismert római *Laokoón-csoport* és *A Nílus megszemélyesített alakja* öntvények, az antik művészetnek a reneszánsz művészetre gyakorolt hatását illusztrálják, így a reneszánsz másolatok mellett kaptak helyet.

A laktanya teremsorának további tereiben **középkori és reneszánsz** másolatok kaptak helyet, melyek révén betekintést nyerhetünk a reneszánsz szobrászat történetébe elsősorban firenzei alkotások, Donatello, Luca della Robbia és Michelangelo utáni másolatokon keresztül. A termekben látható öntvényeken keresztül körvonalazódik a Firenzében megszületett reneszánsz művészet és szobrászat, melynek egyik korai példája Donatello, *Angyali üdvözlése*. Michelangelo, *Dávid (Apollón?)* szobrának másolatán keresztül nyomon követhetjük a *Laokoón-csoport* hatását a legnagyobb reneszánsz mesterre.

Az erőd belső udvarán felépített nagyméretű csarnokban a monumentális **reneszánsz** másolatok, köztük Donatello *Gattamelata* és Andrea del Verrocchio *Bartolomeo Colleoni* lovas szobrainak öntvényei kaptak helyet. Ugyancsak itt látható a firenzei Keresztelőkápolna Lorenzo Ghiberti által készített és Michelangelo révén *A Paradicsom kapuja* nevet kapó aranyozott bronzkapu másolata is. Andrea Briosco [Riccio], *Nagy kandelábere* azt példázza, hogy antik művészet hatása hogyan jelent meg az egyházi művészetben is. A csarnokban a szobrok elrendezése a régi másolatgyűjtemények historikus kiállítási módját is megidézi, amikor hatalmas terekben, számtalan, sokszor eltérő területről származó mű másolatát mutatták be.

Magyarországon példa nélküli az ilyen mértékű összetett gyűjteményrehabilitáció és a megvalósított intézmény közép-európai viszonylatban szintén teljesen egyedülálló.

4 INNOVATÍV MŰSZAKI ÉS KÖRNYEZETTUDATOS MEGOLDÁSOK.

Az erőd korábbi közműellátása teljesen alkalmatlan volt az új funkció, a tervezett dolgozói és látogatói létszám kiszolgálására. Így a kivitelezés során szükség volt új bekötések létesítésére, melyek biztosítják a szükséges kapacitásokat az erőd Komárom város felőli oldalán húzódó közműhálózatokra csatlakozva. Külön kiemelendő, hogy az épület hőellátását **megújuló energiaforrásokra** alapozták.

Nyílt vizes rendszer kialakításával, termelő és szikkasztó kutakkal az erőd kihasználja a Duna közelséget és a talaj hőkapacitását. A teljes hőellátást víz forrásközegű vizes hőszivattyús készülékek biztosítják. Az épület tervezésénél elsősorban gazdasági, környezeti, biztonsági és üzemeltetési szempontokat vettek figyelembe a tervezők.

Ez alapján a betervezett és a meglévő gépészeti rendszerek energetikai tulajdonságainak optimalizálása és a környezetkímélő megoldások alkalmazása volt a legfőbb cél, javítva ezzel az épület költséghatékony üzemeltetését. Az alkalmazott gépészeti és elektromos rendszerek biztosítják az épület károsanyagkibocsátásának alacsony szinten tartását.

Ezt a következő megoldásokkal érték el:

- Több fokozatban állítható, kis zajkibocsátású gépészeti berendezések, éjszakai üzemmód
- Szellőztető rendszereknél hő-és nedvesség visszanyerés
- Igény vezérelt légmenyiség
- Optimalizált épületfelületei rendszer
- Kiváló szabályozhatóság
- Energiatakarékos gépészeti berendezések
- Megújuló energiaforrások használata

5 A KIVITELEZÉS KEZDETE ÉS BEFEJEZÉSE

Kivitelezés kezdete: 2015.08.10.

Kivitelezés befejezése: 2019.03.29.

6 A FEJLESZTÉS FINANSZÍROZÁSA ÉS ÉRTÉKESÍTÉSE, BÉRBEADÁSA

Az erőd rekonstrukciója 2017 és 2019 között, az eredeti állapotok visszaállításával, teljes egészében állami költségvetésből valósult meg.

A komáromi Csillagerőd műemléki rekonstrukcióját követően a budapesti Szépművészeti Múzeum több mint százéves gipsz szobormásolat-gyűjteményéből került megrendezésre nagyszabású állandó kiállítás.

7 HOGYAN SZOLGÁLJA AZ INGATLANFEJLESZTÉS A SZŰKEBB ÉS TÁGABB KÖRNYEZETÉT, AZ ÉLETMINŐSÉG JAVÍTÁSÁT ÉS A KÖZÖSSÉGI ÉRDEKEKET.

A beruházással egy több mint 7000 négyzetméteres kulturális központ jött létre, ami interaktív oktatási és ismeretterjesztési feladatokat lát el. A Csillagerőd helyet ad a Szépművészeti Múzeum egyedülálló, több, mint 300 darabból álló korszakokat bemutató gipszgyűjteményének.

A fejlesztés a trianoni határokon belüli Komárom történeti és kulturális identitását erősíti, és jelenős helyszíne lehet az oktatást kiegészítő programoknak, a hazai és nemzetközi, ezen belül a Dunára szerveződő, a római Limes emlékeit felfűző vízi turizmusnak.